

HOEGAARDEN

PERIODIEKE UITGAVE

HEEMKUNDIGE KRING

REDAKTIE:

MAURICE DODION

TIENBESTEENWEG, 19, ZITTAART-LUMMEN

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

PIERRE ROTTY

STOOPKENSSTRAAT, 83, HOEGAARDEN

P.C.R. : 88.70.61 - Pierre ROTTY - Stoopkensstraat, 83, HOEGAARDEN

2e jaargang

nummer 6

april-mei-juni 1966.

Het bestuur van de Kring heeft besloten om ons tijdschrift om de drie maanden te laten verschijnen. Dit brengt grote voordelen voor de redactie, voor de drukkers en voor de verdelers.

De leden zullen evenwel niet bedot worden, daar elk nummer meer bladzijden zal bevatten en alles zal beter samen kunnen gebundeld worden.

In dit nummer brengen wij :

1. Zuid-Oost Brabant en het Taalprobleem (1795-1930)
2. "Grietmuil".
3. Vertaling uit het handschrift "Essai d'un dictionnaire du commerce de la Belgique en 1776" Over het bier te Hoegaarden.
4. Een eigenaardige rattenvangst
5. Het hoekje van de konseervator
6. Het museum in vogelvlucht seizoen 1966

Heel speciaal danken wij de heer R. Morren. Dank zij hem kunnen wij een zeer interessante bijdrage plaatsen over "Grietmuil".

Het museum is opnieuw toegankelijk vanaf Palmzondag tot einde september, alle zondagen van 2.30u tot 19u.
Algemene toegang : 5 fr.

Vraag steeds uw gratis aangeboden museumgids. Uw bezoek zal aangenamer zijn. Let op de opstelprijskamp voor de jongeren.

Verkrijgbaar in het museum :

1. De geschiedenis van Hoegaarden.
door Z.E.H. Vanderelpen
2. Zegelafgietsels van Hoegaarden en van het ganse land. (maar dan op bestelling.)
3. Fossiel hout gevonden te Hoegaarden.

DE REDAKTIE

ZUID-OOST BRABANT EN HET TAALPROBLEEM (1795-1930) vervolg

C. Gevolgen op taalgebied van de Franse Overheersing te Hoegaarden.

Als Luikse gemeente in Brabant is de briefwisseling en de administratie met Luik in het Latijn of het Frans. Dat de groten uit het dorp hun Frans kenden is duidelijk. De grote bierexport naar Walenland maakte een noodzaak voor het kennen van de Franse taal. De aanleiding tot de dorpsstrijd van 1749-1750 te Hoegaarden was de aanleg van een steenweg (1). Deze weg moest lopen langs de hoeven-brouwerijen van de grote mannen, waaronder Van Nerum. Van Simphoven, die een geweldige opgang had gekend, was jaloers, omdat hij overvleugeld werd door de brouwerij Van Nerum, gesteund door de Sweertsen. Daarbij kwam nog dat Van Nerum schepen was en Van Simphoven kapitein van de dorpsmilitie. Van Simphoven, die niet kon dulden dat hij door Van Nerum werd voorbijgestoken, wilde zijn tegenstrever treffen. Hij hitste de bierhandelaars uit het Walenland tegen Van Nerum op door te verklaren dat deze laatste zijn bier vervalste. Van Nerum weerlegde deze aantijgingen door de Walen op een bierfestival uit te nodigen (2). Een tweede feit dat aandauidt dat de "groten" van Hoegaarden hun Frans kenden, dat de Luikse afgezanten en controleurs geen "Vlaams" kenden, zomin als de gewone dorpsmannen "Wals" (3) is het volgende. Op tweede paasdag 1749 werd Bartholomeus Buckens tot nieuwe burgemeester verkozen (niet verwarren met de functie van meier), vervanging van het verkopen mandaat van schepen.

De sluwe Van Simphoven, die als kapitein van de dorpsmilitie, buiten alle politieke geschillen moest blijven, zag in Buckens de man om in 't openbaar de regentie aan te vallen, terwijl hijzelf achter de schermen kon blijven. Van Simphoven haalde daarbij voordeel uit het feit dat Buckens geen Frans kon. De rekwesten die Van Simphoven voor Buckens opstelde, kon deze laatste niet gelezen krijgen en Van Simphoven vertelde hem wat hij graag kwijt wilde (4).

De familiegeschriften van de Van Nerum's zijn in het Frans gesteld (5). Toen het Franse bestuur met haar nieuwe wetten en nieuwe heersers kwam, worden het regentschap, de oude geslachten, van de eerste posities verdreven. Gans de dorpsadministratie wordt Franstalig. Zelfs wie voorheen fier waren op hun kennis van het Frans, komen in opstand tegen de gedwongen verfransing. In 1823, onder het Hollands Bewind, wordt het Nederlands terug de taal van de administratie (6).

D. Vanaf de Belgische onafhankelijkheid.

In de 19e eeuw, vanaf 1830 en in de 20e eeuw tot 1932 is gans de dorpsadministratie Franstalig. De verslagen van de gemeenteraad zijn in het Frans gesteld. De aanvragen door private personen aan de gemeente gedaan, zijn nu eens Franstalig, dan weer Nederlandstalig. Het heeft er de schijn van, dat de inwoners, die de Franse taal machtig waren, ze ook gebruikten in officiële zaken (7). Hoegaarden ondergaat een grote invloed hierin van de kantonhoofdplaats Tienen. De liberalen, met als promotors de hogere burgerij, die zeer verfranst is, hebben ook in Hoegaarden de dorpspolitiek in handen (8). Daarmee samen heeft men het middelbaar onderwijs dat Franstalig is, waardoor het voor deze mensen gemakkelijk is zich in het Frans uit te drukken (9). Ook de fabrieken die opgericht worden te Hoegaarden, zijn in handen van deze verfranste burgers van Hoegaarden of van Walen uit de omtrek, Jodoigne vooral (10).

Zelfs wanneer in 1886 in Hoegaarden een nieuwe gemeenteschool wordt gebouwd, verschijnt er als opschrift op de gebouwen : Ecole Communale Filles- Garçons, alhoewel het onderwijs steeds in het Nederlands is gegeven. Slechts sinds 1926 vindt men op de uurrooster verschillende uren Franse les (11). In het verlaten klooster van de Bogaarden wordt een school geopend in 1820 door juffrouwen uit Jodoigne, die als kloosterzusters samen leefden onder de geestelijke leiding van een priester, J. Delfosse, geboren te Gouy (Henegouwen) (12). Het pensionaat is in het Frans en de dochters van de bestuurders van de gemeente zijn de eerste ingeschreven leerlingen (13).

In de verslagen van de gemeenteraad van 1890 is akte genomen van een brief van het Willemsfonds (14). Men zou er een volgende zitting op antwoorden, wat nooit gebeurd is. Wij kunnen alleen gissen, dat het over een taalkwestie ging, maar het dokument is verdwenen. In 1901 wordt een nieuw politiereglement voor de herbergen opgesteld in twee landstalen (15). Op de gemeentevergadering van 21 januari wordt er gehandeld over de correspondentie van de militaire autoriteiten. Gezien de wet op het gebruik van de talen in het leger, besluit de gemeenteraad hiervoor de Franse taal te gebruiken (16). De mernederlandsing heeft plaats van 1917 tot 1918 door druk van de Duitse overheid (17). Zelfs in 1930 nog beslist men nieuwe tweetalige straatnaamborden te plaatsen (18). Wanneer er moet gestemd worden in 1921 leest men het volgende in het verslagboek van de gemeenteraden :

"on passe au vote secret auquel il a été procédé à huis clos, donne sept "JA" sur sept votes (19).

Dit moet er ons toe doen besluiten dat men wel de officiële taal het Frans noemt, maar dat zelfs de gemeenteraadsleden onder elkaar op de zittingen het Nederlands (Hoegaards dialect) gebruiken. Als besluit moet er de nadruk op gelegd worden dat de taal nooit een voorwerp is geweest van klachten of tweestrijd. In de 18e eeuw was men er fier op als eerste burgers van de vrijheid ook de Franse taal machtig te zijn. In de 19e eeuw was het voor de hogere burgerij normaal zich voor Franstalig uit te geven. Het middelbaar onderwijs trouwens was in het Frans en het lager onderwijs in het Nederlands. De gewone man, die hoogstens lager onderwijs genoten had, kon alleen in het Nederlands schrijven, maar als inwoner van die grote gemeente, die een wekelijkse markt had en die grensde aan het Waalse Zétrud-Lumay, kon men minstens een mondvol Waals. Evenzo waren er toen weinig inwoners van Zétrud-Lumay, die geen Vlaams verstaan. Kortom, het is de taal van het lager onderwijs die richtinggevend is voor de taal van de dorpsmensen.

M. DODION.

- (1) Cfr. J. Vander Velpen, Geschiedenis van Hoegaarden, p. 90 e.v.
- (2) Cfr. Familieschoon.
- (3) Buiten een mondvul van het Waalse dialect van Zétrud-Lumay en L'Ecluse
- (4) Cfr. Familieschoon.
- (5) Zowel de geschriften van E. Van Nerum, als het memorieboek van H. Van Nerum
- (6) Van 1823 tot 1830 Nederlandstalige verslagen van de gemeenteraad.
- (7) De aanvraag bv. voor het oprichten van een suikerfabriek gebeurt in het Frans.
- (8) Wanneer in 1861 te Hoegaarden de muziekmaatschappij "La Société des Mélomanes de la Grande Ghête" wordt opgericht, gebeurt dit naar het voorbeeld van "La Société des Beaux Arts de Tirlemont".
Cfr. H. Van Nerum, Mémoires Personnels, p. 82.
- (9) Cfr. het memorieboek van H. Van Nerum, die om die redenen o.a. in het Frans zijn memorieboek houdt.
- (10) Nr 356 van de akten van de studie van notaris Crampen te Tienen.
Op 23 december 1876 werden de statuten voor een nieuwe suikerfabriek opgesteld onder de naam "Sucrerie du Grand Pont".
- (11) Délibérations du Conseil Communal..., 7 juli 1926, gezien de wet op het lager onderwijs en het feit dat Hoegaarden op de taalgrens gelegen is, zal vanaf het 3e leerjaar, 4 uur Franse les de week gegeven worden.
- (12) J. Soille, L'Abbé Francois-Joseph Delfosse, prêtre missionnaire..., Gembleers, 1948, 176 p.
M. Van Den Weghe, Essai historique sur le Stévenisme, Hal, 1927, 114 p.
- (13) H. Van Nerum, Mémoires Personnels, p. 16.
- (14) Délibérations, 15 juni 1890
- (15) Idem, 21 april 1901
- (16) Idem, 21 januari 1914
- (17) Idem, vanaf 29 november 1917 tot en met de zitting van 14 juli 1918
- (18) Idem, 9 mei 1930
- (19) Idem, 3 maart 1921

GRIETMUIL

Iedereen tast in het duister naar de oorsprong van dit folkloristisch gebeuren, dat nu reeds meer dan 60 jaar is uitgestorven. Ik ben overtuigd dat het gebruik moet aansluiten bij een soort biercultus, waarvan nu de oorsprong is verloren gegaan bij de aanvang van de 19e eeuw.

De benaming en enkele gebruiken die ik kon achterhalen wijzen in die richting en nog wel speciaal in de richting van Hoegaards bier. De term "Grietmuil" is nog wel gebruikelijk in onze streek; ik kon hem optekenen te Budingen en op het gehucht Hogen te Geetsbets, ter aanduiding van iemand die zure woorden spreekt, ze dus zegt met een zuur gezicht. Ook te Tienen kan men het woord nog sporadisch horen in deze betekenis, alhoewel het nu verdrongen is door "Grinsmaâl". Over griet en grins verbonden met muil in verband met het zuur gezicht en bier, kan ik het volgende aanhalen. Mijn grootvader, Karel Morren, geboren te Tienen in 1840, was van 1870 tot 1914 brouwer in "De Rode Poort" te Tienen; hij was tevens herbergier, van 1900 tot 1912, in het Sint-Jorishof, lokaal van de kruisboogschutters. Jarenlang, en dat tot 1912, vulde hij bij het begin van de maand juni een tiental dikbuikige stenen stopen met Hoegaards bier (in het Tiens "Hoegâ"). Na het stoppen van de kruiken werden de stopsels met een ijzerdraad overspannen om te voorkomen dat ze bij verdere gisting zouden afspringen. De kruiken werden dan elk afzonderlijk in betrekkelijk diepe kuilen begraven en ze kwamen slechts terug boven het volgende jaar als de nieuwe erin moesten.

Dit onderdelven noemde grootvader "Grietmuil" begraven. De opgedolven kruiken gingen in de kelder en dit bier was iets speciaals dat hij voor eigen gebruik bezigde of waarvan personaliteiten mochten proeven bij plechtige gebeurtenissen in het schuttersleven. Na het gistingsproces in de grond was het bier eerder naar de zoete kant en vrij stevig gealkoholiseerd.

Wat was nu de eigenaardigheid van het Hoegaards bier? Pas gebrouwen of liever zoals het 's zomers te Tienen in de herbergen kwam, had het een min of meer zerpe smaak en bij de eerste teug trok de drinker een zuur of grijnzend gezicht, pas bij de tweede pint kon men er de dorstlessende en de verfrissende eigenschap van waarderen.

Dat bier werd alleen in de zomer geschonken, het had geen aangenaam uitzicht, niet donker of niet klaar, meer naar de kleur van afwaswater toe; daarom werd het ook geschonken in schone gebloemdefaïencepinten, komende van "Petre-Produits Refractaires de Baudour".

Deze pinten zijn nu een gewaardeerde zeldzaamheid in onze streek. Van dit jonge bier kon men moeilijk dronken worden, de waarachtige "bierzuiipers" noemden het dan ook minachtend "mèrrezèk", om de kleur en het zwakke alcoholgehalte.

Op mijn vraag, aan grootvader, waarom begraving en opdelving van de kruiken in de aanvang van juni gebeurde, vernam ik, dat dit moest vóór de inzet van de "kriekentijd", want in die periode "draaide" dergelijk bier gemakkelijk in een soort azijn, daar het niet volkomen was uitgist. De verse kruiken lagen stil onder de grond, de uitgedolven kruiken na een jaar gisten in de grond bleven weer stil rusten in de kelder na het klotzen bij het uitgraven, tot in de nazomer, alvorens ontstopt te worden.

Komen wij nu terug naar "Grietmuil" te Bost. Laten wij niet vergeten dat Bost een afgelegen gehucht was van Hoegaarden en slechts in 1882 een zelfstandige gemeente werd met als patroon de plaatselijke heilige

Odwinus, priester-martelaar van Hoegaarden in de 10e eeuw. Dus mogen wij overtuigd zijn dat gans het volks- en parochieleven afgestemd was op het moederdorp Hoegaarden.

Hoegaarden was tot aan de Franse omwenteling een Luiks eiland in het Hertogdom Brabant. Als de Hoegaardiers bier uitvoerden naar Luik moesten ze tol betalen aan Brabant én eveneens aan Luik omdat het bier uit Brabant in Luik toekwam. Dit slechts om aan te tonen dat de Hoegaardse geplogenheden waarschijnlijk anders waren dan deze van de tegenaanliggende Brabantse stad Tienen.

De aanhef van het relaas bij A. Rutten in 1890 luidt : "Te Bost bij Tienen bestaat een aloud gebruik dat hierin bestaat : Op de grote kermis, begin juni, begraven de jongens van "Het Spel" met veel boertige plechtigheid, een langwerpige steen, soms in vrouwencostuum. Dit kreeg de naam "Grietmuil". Voor men het begroef werd het ook nog voorzien van een stoep "Hoegaard".

Het begraven gebeurde door een als beer verklede man, de leden van het spel, verdeeld in twee ploegen waarvan er een het begraven wilde beletten en de andere de beer moest helpen en beschermen, ze gooiden de opgedolven aarde met handsvolle grepen over de omstanders.

"Het Spel" was geen muzikantschappij, wel een vereniging van jonge mannen die de Kermis inrichtten en die voor deze gelegenheid een zestal muzikanten huurden om hen te begeleiden bij het herbergbezoek en om verder "Het Bal" te spelen. Dergelijke verenigingen waren zeer talrijk te Tienen. Heden zijn er nog een paar overgebleven. Ze zijn niet zo oud en dactokenen slechts van de tweede helft van de 19e eeuw. Het waren verenigingen van volksjongens die tradities wilden voortzetten afgekeken van de vroegere Rederijkers. Te Tienen zijn uit dergelijke "Spellen" omstreeks 1880 verscheidene toncelkringen ontstaan (o.a. "Vermaak na Arbeid" in de Bostsestraat, ontbonden in 1958).

Is het nu niet mogelijk dat de begraafing van "Grietmuil" oorspronkelijk eveneens een spel was, bedoeld als een soort bezwering of bescherming van het Hoegaards bier dat reeds in de 16e eeuw zeer befaamd was ?

De kwade hand, een heks, een zure Griet, kon het bier doen keren tot azijn (denk aan de in vrouwenkleden geklode steen). De feestjongens van Bost die in de 19e eeuw hun volksvermaak organiseerden, nu meer gericht op Tienen, hebben waarschijnlijk de oorsprong en de redenen van het begraven van "Grietmuil" uit het oog verloren (Besloten tijd, Napoleonische periode, Revolutie 1830) en hebben bij het terug aanknopen, het aloud gebruik laten voortleven onder nieuwe vormen, in zulke mate dat de laatste vieringen gebeurden met begraafing van een kruikje jenever. Bij het drinken van jenever, oude of jonge, trekt mentoch geen zuur gezicht !

Wat nu in de 19e eeuw de beer genoemd werd, was misschien oorspronkelijk een soort beul die de "zure griet" of "grietmuil" moest begraven. Het werpen met aarde kan een rest van een ritus zijn om de aardgeesten te verdrijven, zodat ze het bier onder de grond zouden gerust laten. Waarom zou dit niet aannemelijk zijn, toen de jonge inrichters vergeten waren dat hun spel in verband stond met bier en ze niets meer afwisten van de beul ?

Ze gaven zich geen rekenschap van wat een beul daar moest komen doen, en bij het wederaanknopen maakten ze van die beul een beer, een dier dat in hun voorstelling best paste bij het begrip "Grietmuil"; beide beelden riepen een grijns op.

Het overschakelen van Hoegaards bier naar Hoegaardse jenever is ook verklaarbaar; het kon wel een soort reclamestunt geweest zijn, want in de 19e eeuw hadden de Hoegaardse bieren hun luister verloren. De mannen

van het spel kregen waarschijnlijk hun jenever kosteloos van een naburige stokerij.

In het klooster der Bollandisten te Overlaar (Hoegaarden) maakte men vanouds brandewijn. Na de Franse overheersing kwam deze stokerij in particulier bezit en werd de "Distilleric d'Overlaer" die jenever stookte onder de benaming "Bolandus" tot in 1940.

Uit alles wat hier voorafgaat blijkt wel dat het begraven van "Grietmuil" veel te maken had met de bescherming of bewaring van bier.

Als voornaamste bewijs noem ik nogmaals het feit dat grootvader als brouwer ieder jaar in juni (zoals te Bost) eveneens "Grietmuil" ging begraven, alhoewel hij nooit te Bost heeft gewoond. Zijn vader, Alexander, geboren te Tienen in 1815, die een kuiper was, dus ook iemand die wat te maken had met het brouwersambacht, kende het procédé tot voorkoming van het verzuren van het bier, door begraving, en deelde het later aan zijn zoon mee.

Grietmuil was dus een begrip dat in gans onze streek bekend was als "zuur gezicht", maar dat te Bost, gehucht van Hoegaarden met wel 30 brouwers in de 17e eeuw, uitgegroeid is tot een soort ritueel spel, tot verdrijving van heksen of aardgeesten die het in de "Krickentijd" op het bier gemunt hadden.

Moge deze uiteenzetting een steentje bijdragen tot het optrekken van het nog onvoltooide gebouw van de "Grietmuil"

ROBERT MORREN

EEN EIGENAARDIGE RATTENVANGST.

Op het einde van de 19e eeuw, in de toenmalige brouwerij en stokerij Gustave Loriers-Gregoire, waarvan men de erediploma's en de Hoegaard-pinten kan zien in het museum, had men vaak en veel te kampen met ratten.

Er was ~~daar~~ ook een hoeve met stallen voor paarden, ossen, enz... en het was heel dicht bij de beek.

Men kan best begrijpen dat daar ratten in overvloed waren. Die hadden voedsel en levensruimte genoeg.

Toen liet de brouwer een soort lange bakken maken met een deksel en met ronde openingen in de zijanten, openingen die op slag konden dichtgeklapt worden. In deze bakken werden kaf, stro en iets eetbaars voor de ratten gelegd. In elke stal kwam zo een speciale bak.

In de week liet men alles begaan. De ratten nestelden zich rustig in de gratis aangeboden appartementen.

Maar elke zondagmorgen werden de schuifjes van de bakken eensklaps dichtgeslagen. De invondende ratten waren gevangen.

De kassen werden buitengedragen op de binnenkoer.

Een stel Fox-honden, speciaal afgericht, werd klaar gehouden. De eerste kist werd opengegoid en de verstoorde ratten wilden ontsnappen. Op dit ogenblik werden de honden gelost. Nu volgde telkens een razend-wild toneel van vluchtende ratten en woest grommende honden. Zelden kon er een rat ontsnappen. Na dit nuw festijn bleven er dikwijls meer dan twintig rattenkadavers op te ruimen.

(afgeluisterd van iemand, die er als kind bij was.)

DE KONSERVATOR.

HET HOEKJE VAN DE KONSERVATOR

In het voorlaatste nummer werd breedvoerig gesproken over de opgravingen in de historische kelders van 't Nieuwhuys. Daarmee werd dan het seizoen 1965 afgesloten. Er werd dan niet gesproken over de afdeling folklore, ondergebracht op de verdieping van het museum. Een paar standen zijn daar verdwenen, zoals Haïti en de verzameling kappelletjes. Voor de rest werden de bestaande standen meer uitgebouwd tot een reeds indrukwekkend geheel. De mensen van Hoegaarden begrijpen ons reeds voldoende en spontaan staan zij de gewenste voorwerpen af. Alzo wordt het museum levenskrachtig genoeg. Tal van mensen weten nog niet dat zij voorwerpen bezitten, die passen in het museum. Zij kunnen ze in vertrouwen en met in regel opgestelde kontrakten afstaan voor de duur van 6 maanden of voor onbepaalde tijd, d.w.z. tot zij ze terug vragen. Ik herhaal : werp niets in de vuilnisbak als ge twijfelt. Roep mij eens. Zo ontdekte ik reeds een tinnen schotel, de eerste fietslantaarn enz. Tijdens de wintermaanden, een zeer drukke periode voor ons, werden er plannen besproken, bezoeken werden afgelegd en er werd duchtig gewerkt aan de nieuwe uitbouw van het museum. Dit seizoen werd alles meer bijeengebracht in standen, om een volledig overzicht te krijgen over het wel en wee van de vroegere Hoegaardiërs? Weldra zullen wij over een toeristische brochure beschikken, die met duizendtallen over het ganse land verspreid zal worden.

Inhoud : historische gegevens en wat het museum kan bieden.
het bier te Hoegaarden door de eeuwen heen.

Het is inderdaad waar dat het hier onze gemeente eens groot gemaakt heeft en het is ook waar dat men het brouwen te Hoegaarden nog niet verleerd heeft, integendeel.

Daarom verzoek ik de leden het artikel over het bier eens te herlezen in het tijdschrift nummer I, blz. 3,4,5,6, en 7.

Daarbij aansluitend brengen wij in dit nummer het artikel van dhr Morren R. getiteld : "Grietmuil".

Daarbij eveneens aansluitend een artikel van 1776 van Delplancq.

Telkens wij iets over dat bier te Hoegaarden kunnen ontdekken, zullen wij het hier mededelen.

Van bier gesproken, de goede frisse "Hoegaard" heeft terug zijn intrede gedaan te Hoegaarden. Daarmee werd opnieuw aangeknoopt met een traditie van 5 eeuwen. Dat bier wel het vermelden waard . . . zonder daarom evenwel reclamadoeleinden te hebben. Dit bier heeft steeds zijn eigenwijze weg gevolgd, het is een voorrecht van de natuur, dat alleen te Hoegaarden en dan nog alleen op een paar straten, dit wit bier kan gebrouwen worden.

HET MUSEUM IN VOGELVLUCHT VOOR HET SEIZOEN 1966.

Aan elke bezoeker zal een gratis aangeboden museumgids gegeven worden. Wij kunnen niet altijd aanwezig zijn tijdens de openingsuren. Daarom zal de bezoeker, aan de hand van deze geschreven gids, een aangenaam en vruchtbaar bezoek kunnen brengen aan het museum. De standen zijn genummerd en deze komen overeen met de nummers in het boekje : "Museumgids".

Speciaal voor onze leden van de Heemkundige Kring laten wij hier een meer volmaakt beeld volgen van wat het museum dit seizoen kan bieden. De nummers komen hier overeen met deze in het museum aangebracht.

1. Eretoonkast inkomhall.

1. Gilden ; Braken, bekers, relieken, panden en voorwerpen van de oude familie-gilden Van Nerum (Gulden Lelie-stichting 1778)
Op te merken : de pixis, klein rond doosje, waarmee pastoor Sweerts de H. Hostie droeg aan de zieken.
Dit is werkelijk een historisch voorwerp uit de gesloten tijd, de Franse revolutie tussen 1794 en 1804.
Op te merken : de prachtige braak van de koning van de schuttersgilde St. Sebastiaan van Nerm (XVIIIe eeuw)
Nu eigendom van de stad Tienen. (eerlijk gekocht).

2 Vaderland.

Wapens, helmen, sabels, hulzen, sporen, vlaggen en herinneringen aan de oorlogen, de Belgische Onafhankelijkheid en het Vorstenhuis.
Op te merken : De Uhlanemuts, de Duitse eenheid, die in 1914 Hoegaarden binnenviel, burgers doodde aan het station en aldaar ook brand stichtte.

3 Hoegaarden.

Harmonievaandel (1862), oude gemeentestempels, zegelafgietsels.
Op te merken : Houten stok met plaat van de eerste pompiers van Hoegaarden
Aan de ene zijde staat : Hougaerde 1860.
Op de keerzijde : Maatschappij de Pompiers.
Er hangen drie medailles aan als herinnering aan branden.
Muurkaart met wapenschilden van oude Hoegaardse- en andere geslachten.

II. Werkplaats "Julien Van Nerum".

4. Nesteltrekkersmachine Leon Van Nerum.
 5. Werkbank met persoonlijke voorwerpen van Julien Van Nerum.
 6. Werktafel voor zadels, garelen, riemen.
 7. Ere-kader, blazoën en onderscheidingen (schouw plus-minus 1750)
 8. Toonkast met werktuigen uit de gareelmakerij Van Nerum.
 9. Al smedend wordt men smid. Verzameling Kustermans.
- Aan de muren en de rekken : diploma, garelen, vormen, paardentuig, ransels, ringen, slingerstok, enz...

III. Ambachtenzaal.

10. Erestand "Jacobus Vandenbussche" (bijgenaamd Soldaai)
Hij kwam in 1870 met het leger uit Vlaanderen en bleef te Hoegaarden hangen, aangelokt door het goede bier, was meestergast in de brouwerij Van Nerum en werd als Leopoldist gevierd.
Aan de muur : Boogschuttersgilde, bogen, hoezen, pijlen, haken...
11. Kuipersambacht : een verdwenen beroep. Werktuigen van kuipers en tonnenmakers.
12. Boerenstand : jongeren, overweegt hier wat onze voorouders aan handenarbeid moesten doen om aan een boterham te geraken. Alleen de kracht van

de arm telde.

Pik, pikhaak, dorsvlegel, grote tenen wan, molenvat, teems, grote waag (heksenwaag) enz...

13. Gevelstenen : uit het oude gasthuis te Tienen (1752) uit het kasteel Van Nerum te Leffinge (1852)

14. Hougardia: de distilleerketel met kroegen en koperen meetkruik.

15. Strosnijder : of slaapt men zachter op een springveren matras jongelui ?

16. Klonten- en wagenmakers : twee oude maar prachtige beroepen door de moderne machine verdreven.

IV. Folklore en heemkunde.

17. Zicht op de werkhuizen Bogaerts te Hoegaarden : de werkonstandigheden zijn er wel op vooruitgegaan.

18. Kinderspeelgoed : moeilijk te vinden, gaat niet langer dan een kinderleven mee.

19. Silex en fossielen :

op te merken : de pijlpunt uit silexsteen gehouwen door de primitieve mens.

De Romeinse nagel, gevonden in de zandgroeve op het Tommeke.

20. Klederdracht van grootmoeder. zie de prachtige kap.

21. Riksja uit Ceylon te Hoegaarden verzeild plus de wieg en de oude fiets met groot en klein wiel. Merk op : kindermodel.

22. Boter : er komt nog wat kijken eer de bovengenoemde boterham met boter gesmaerd kon worden.

23. Gebruiksvoorwerpen :

Merk op : balansje voor goudstukken.

inktpotten uit onze eerste school Houtmont op de gemeenteplaats.

Verzameling lampen : de eerste fietslantaarn met olie, de echte Davy-lamp (mijnwerkerslamp) carbuurverlichting in 1914-1918.

24. Oude uurwerken en onderdelen :

Merk op : ijzeren uurwerk met gouden letters met koningskroon, geschenken door Leopold III.

25. Bierstopen, potten, pinten, borrels : spreekt voor zichzelf.

26. Muziekdozen en fonografen : merk de eerste fonograaf op, plus de merkwaardige muziekdoos.

27. Brouwerij : vluggen, roer tok, meetlat, stuikmand, moutschop... vatendrager enz..

herbergspelen : struif-, kegel- en bakspel.

28. Bierpinten van de Grote Brouwerijen (65) met de vier en zeer zeldzame modellen Hoegaardpinten in gleiswerk.

V. Bierkelder en Kelderkapel.

Is om zo te zeggen onveranderd gebleven.